

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи номзоди Манонзода Абубакр Манон дар мавзуи «Достони “Рамайна” ва тарҷумаҳои форсии тоҷикӣ он» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илми филология аз рӯи ихтисоси 10.01.01 - Адабиёти тоҷик . – Душанбе, 2023. – 24 сах.

Оғози тарҷумаҳои осори ҳиндиҳо дар адабиёти форсӣ бештари муҳаққиқон аз баргардони “Калила ва Димна”, ки дар замони Хусрави Парвизи Анӯшервон (590 – 628) сурат гирифта буд ва баъдан ба забонҳои гуногуни ҷаҳон тарҷума шудааст, медонанд. Таҳрири тақмилиҳои зиёде, ки аз ин асар ба вуҷуд омадааст, ҳама аз варианти паҳлавӣ он маншаъ мегиранд, ки дар таърихи адабиёти мо бар касе пӯшида нест. Сарнавишту саргузашти асарҳои аз забони ҳиндӣ ба тоҷикӣ баргардоншуда, ба мисли “Калила ва Димна”, “Синбоднома” ва “Тӯтинома”, ки таҳрири тасҳехоти мухталифи онҳо мавҷуд буда, дар таҳқиқоти донишмандони ҷаҳон аз онҳо зиёд ёдоварӣ гардидааст, ба забонҳои гуногуни олам маҳз аз забони форсии тоҷикӣ баргардон шуда, шуҳрати ин ёдгорҳои адабию ахлоқиро таъмин намудаанд. Дар ҷаҳонишавӣ осори мазкур нақшу саҳми адибони гузаштаи мо хеле назаррас буда, таҳқиқу баррасии ин ҳодисаи адабӣ ва дигар падидаҳои марбут ба тарҷумаи осори бадеӣ дар таърихи адабиёти мо дорои аҳаммияту арзиши адабӣ ва илмӣ мебошад. Аз ин рӯ, дар мавзуи “Достони “Рамайна” ва тарҷумаҳои форсии тоҷикӣ он” навиштани рисолаи илмӣ аз сӯи унвонҷӯ Манонзода Абубакр Манонро метавон қадами ҷиддӣ ва тозае дар таҳқиқи ҷанбаи дигари тарҷумаи асарҳои ҳиндӣ ба форсии тоҷикӣ унвон кард.

Аз муҳтавои фишурдаи диссертатсия бармеояд, ки он аз муқаддима, се боб, ҷаҳордаҳ фаслу зерфасл, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ, рӯйхати адабиёт ва як замима иборат буда, дар муқаддима аз аҳаммияти мавзуи таҳқиқ, ҳадафҳои таҳқиқи мавзӯ, пешинаи омӯзиши масъала, робитаи мавзуи таҳқиқ бо барномаҳо ва лоиҳаҳои илмӣ ва бахши тавсифи умумии таҳқиқ мақсади таҳқиқ, вазифаҳои таҳқиқ, объект ва сарчашмаҳои таҳқиқ, предмети таҳқиқ, асосҳои назарии таҳқиқ, асосҳои методологии таҳқиқ, навгониҳои илмӣ таҳқиқ, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, мутобиқати мавзӯ бо шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии докталаб дар таҳқиқ, тасвиби натиҷаҳои амалии таҳқиқ, нашри таълифоти илмӣ муаллиф дар мавзуи таҳқиқ ва сохтори он маълумот

дода шудааст, ки ҳамагӣ мутобиқи муқаррароти расмии таълифи диссертатсия мебошанд.

Боби нахустин ба таърихи робитаҳои адабӣ ва пайвандҳои адабии эронӣ бо ҳиндувон бахшида шуда, як фасли муҳим ба сайри таърихии “Калила ва Димна” дар адаби форсии тоҷикӣ ихтисос дода шудааст, ки дар он муаллиф бо таърихи бар манобеи адабию таърихӣ аз густариши муҳтавоии таҳрирҳои гуногуни ин асари ҷовиди адабиёти форсии тоҷикӣ сухан ба миён оварда, нақши муаллифони таҳрирҳои тоҷикиро, ки бештари онҳо дар сарзамини Ҳинд ба вуҷуд омадаанд, нишон додааст.

Боби дуюм ба баррасии “Рамаяна” нақшу нуфузи он дар адабиёт ва зиндагии мардумони Ҳинд ва тарҷумаҳои форсии тоҷикии он марбут мебошад, ки фарогири масъалаҳои ривоҷи тарҷумаи осори ҳиндӣ ба форсӣ дар замони ҳукуматҳои эронии Ҳинд, муаррифӣ ва таҳлилу баррасии муҳтавои достони “Рамаяна” ва таъсири нуфузи он ба адабиёту фолклори ҳиндувон, тарҷумаҳои форсии ин достон дар шакли анвои адабии гуногун ва каммиву кайфияти онҳо ва дар ду фасли ниҳоии ин боб аз тарҷумаи манзуми ин достон дар қолаби маснавӣ аз тарафи Шайх Масеҳи Понипатӣ, таркибу сохтори он сухан меравад, ки бар асоси сарчашмаҳои дастраси муаллифи рисола ва матни ин достон пажӯҳиш шудааст.

Боби сеюми таҳқиқот доир ба махсусиятҳои адабию ҳунарии маснавии “Ром ва Сито”-и Масеҳи, ки дар асоси матни санскритӣ ё ҳиндӣ “Рамаяна” эҷод шудааст, баҳс менамояд. Дар фаслҳои панҷгонаи ин боб муаллиф аз вижагиҳои вазнӣ, истифодаи босамар аз анвои мухталифи қофия, радиф, санъатҳои бадеӣ, зебоиҳои забонӣ ва баёнии достон сухан ронда, ҳунари шоирии Масеҳоро дар эҷоди ин асари аз нигоҳи мазмуну муҳтаво дар адаби форсии тоҷикӣ нав ва тоза нишон додааст, ки аз муваффақиятҳои қор мебошад донист. Дар қисмати хулоса ҳам муаллиф натиҷаҳои бадастовардаи хешро аз таҳқиқи мавзӯ дар 22 банд пешниҳод кардааст, ки як навъ ҷамъбасти таҳқиқ мебошанд.

Дар автореферат дар баробари муваффақиятҳо нуқсонҳои мавҷуданд, ки ислоҳи онҳо мучиби афзудани ҳусни он мегарданд:

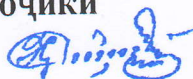
1. Дар саҳифаи 12 автореферат аз тарҷумаҳои “Рамаяна” ба забони тамилӣ ба қалами Кампан, ба забони банголӣ тавассути Картибос ва ба забони ҳиндӣ аз тарафи Тулсидос ба номи “Ром Чутармани” сухан рафтааст, вале дар бораи ин тарҷумаҳо ба ҷуз ҳамин ҷумла маълумоти дигаре дода нашудааст.

2. Ғалатҳои имлоӣ, техникӣ ва услубӣ ҳам дар матни фишурда ба назар мерасанд, мисли дисертатсия бо як “с” (сах. 6, 9 дар се ҷо, 19...).

Нуксонҳои ёдшуда арзиши илмии рисоларо нақоста, ислоҳпазир мебошанд.

Дисертатсияи Манонзода Абубакр Манон дар мавзӯи “Достони “Рамайна” ва тарҷумаҳои форсии тоҷикии он” ҳамон гуна, ки аз фишурдаи он бармеояд, таҳқиқоти анҷомёфта буда, ба меъёрҳои талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, тахти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илми филология аз рӯи ихтисоси 10. 01. 01. - Адабиёти тоҷик сазовор мебошад.

Доктори илмҳои филологӣ,
профессори кафедраи адабиёти тоҷики
ДДБ ба номи Носири Хусрав

Тағаймуродов Рустам
Ҳақимович

Тел: (+992) 904 10 55 22; E-mail: ahmadovsafar74@mail.ru

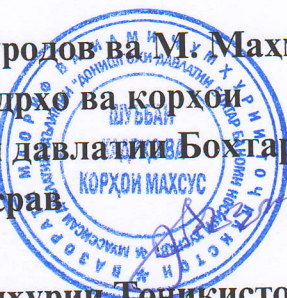
Номзади илмҳои филологӣ, саромӯзгори
кафедраи адабиёти тоҷик

Маҳмадалиева Муҳаббат
Раҳмоновна

Тел: (+992) 918 75 20 27.

Имзоҳои Р.Тағаймуродов ва М. Маҳмадалиеваро тасдиқ мекунам:
Сардори шӯбаи кадрҳо ва корҳои
махсуси Донишгоҳи давлатии Бохтар
ба номи Носири Хусрав

Шукурзод Ҷамшед
Абдуалим

Суроға: 735140, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Бохтар, кӯчаи Айнӣ, 67.

Тел: (832 22) 2-45-20; 2-22-53. E-mail: bgu78@mail.ru

“ 5 ” “ 09 ” соли 2023